

Sygn. akt VI U 1284/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Karolina Chudzinska

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2022 r. w Bydgoszcy

na rozprawie

odwołania: M. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 26 lipca 2021 r., numer: (...)

w sprawie: M. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ubezpieczenie

1) zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że odwołująca M. B., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 1 grudnia 2019 r. do 22 kwietnia 2021 r. i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 1 grudnia 2019 r. do 22 kwietnia 2021 r.,

2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz odwołującej kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sędzia Karolina Chudzinska

Sygn. akt: VI U 1284/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lipca 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że M. B. nie podlega w okresie od 1 grudnia 2021r. do 22 kwietnia 2022r. ubezpieczeniom społecznym: obowiązkowym emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu chorobowemu z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że ubezpieczona, po długotrwałych okresach niezdolności do pracy z powodu choroby, prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w powyższym okresie, a wznowienie działalności gospodarczej miało miejsce dopiero 23 kwietnia 2022r.

Odwołanie od tej decyzji wniosła M. B., domagając się jej zmiany oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych polegających na przyjęciu,

że w spornym okresie nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej, a tym samym nie podlegała ubezpieczeniom społecznym, naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez nienależyte wyjaśnienie sprawy, błędne ustalenie faktów i zdarzeń mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, powołując się ponownie na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy, ustalił co następuje:

Ubezpieczona M. B. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży detalicznej kwiatów sztucznych i kwiatów żywych na straganie na rynku przy ul. (...) w B. począwszy od marca 2013r. Zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu tej działalności ubezpieczona dokonała za okresy: od 1.07.2015r. do 18.11.2015r., od 17.11.2016r. do 7.06.2017r. oraz od 7.06.2018r. W okresach od 19.11.2015r. do 16.11.2016r. oraz od 8.06.2017r. do 6.06.2018r. odwołującą zgłosiła się wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego z uwagi na pobieranie zasiłku chorobowego.

Niesporne

Działalność ta ma charakter sezonowy. Sprzedaż prowadzona jest z przerwami. Najdłuższa przerwa jest między Bożym Narodzeniem a Wielkanocą. W lutym na Walentynki także czasem udaje się wprowadzić jakieś produkty do obrotu, ale nie zawsze to wychodzi. Styczeń i luty to miesiące, gdzie sprzedaż przeważnie się nie odbywa. W tych miesiącach ubezpieczona prowadzi remanent, zabezpieczenie towaru, poszukuje nowych towarów, robi kosztorys. Towar sprzedawany jest na straganie od marca do sierpnia, następnie we wrześniu odwołująca przygotowuje towar na sprzedaż w październiku, (towar na Wszystkich Świętych), który jest sprzedawany przez cały październik. W listopadzie z kolei ubezpieczona przygotowuje towar na Boże Narodzenie, głównie stroiki do domu oraz na cmentarz a jego sprzedaż zaczyna od grudnia. Stragan, na którym ubezpieczona prowadzi sprzedaż nie ma zadaszenia i zdarzają się dni w grudniu czy marcu, że niemożliwe jest wykonywanie tej sprzedaży z uwagi na warunki pogodowe. Następnie w styczniu i w lutym odwołująca przygotowuje towar do sprzedaży od wiosny. Przygotowanie towaru polega na składaniu sztucznych kwiatów, betonowaniu stroików czy tworzeniu kompozycji kwiatowych. Stworzenie jednego stroika zajmuje co najmniej pół godziny. Ponadto w tym okresie ubezpieczona przygotowuje kosztorys na nowy sezon, odświeża asortyment w oparciu o informacje, których poszukuje w Internecie odnośnie np. trendów co do kolorów kwiatów. Czynności tych ubezpieczona nie może wykonywać na straganie, ponieważ nie ma tam prądu, dlatego zwykle wykonuje je albo w mieszkaniu, w którym jeden pokój jest wydzielony do tego typu prac albo w 3 pomieszczeniach magazynowych, wynajmowanych przez męża ubezpieczonej w związku z prowadzeniem przez niego działalności gospodarczej o podobnym profilu (detaliczna sprzedaż kwiatów sezonowych, kwiatów żywych i sztucznych oraz sprzedaż owoców). Magazyn mieści się w skrzydle budynku Klubu Sportowego (...).

W miesiącach, w których ubezpieczona prowadzi sprzedaż na straganie codziennie przyjeżdża na targowisko, rozkłada stoisko i od 8 do 15 sprzedaje towar. Na targowisku ma wydzierżawione miejsce, za które co miesiąc płaci czynsz.

Dowód: przesłuchanie odwołującej- zapis AV na płycie CD- k. 34, zeznania świadków: P. B., P. S., H. T.- zapis AV na płycie CD – k. 52 akt, zeznania świadka M. J. – zapis AV na płycie CD – na k. 58.

Obsługą księgową działalności ubezpieczonej zajmuje się Doradca Podatkowy P. K.. Ubezpieczona opłacała co miesiąc, także i w spornym okresie faktury za obsługę księgową:

Dowód: Faktury : k. 9-30 akt ZUS.

W okresie od 7.06.2018r. do 30.11.2019r. ubezpieczona była niezdolna do pracy i przebywała wówczas na zasiłku chorobowym, a następnie na świadczeniu rehabilitacyjnym, bowiem w 2018r. pojawiły się u niej zaburzenia depresyjne i podjęła leczenie.

Niesporne.

Zdolność do pracy ubezpieczona odzyskała w dniu 1 grudnia 2019r. i wówczas podjęła ponownie wykonywanie swojej działalności. W grudniu 2019r. dzieci ubezpieczonej miały odpowiednio 4 lata i 2,5 roku, starsze chodziło do przedszkola, a młodszemu zajmowała się babcia albo sąsiadka. Po powrocie do pracy ubezpieczona zajęła się przygotowywaniem towaru do sprzedaży na Boże Narodzenie. Były to stroiki świąteczne do domu oraz na cmentarz. Musiała najpierw dokonać inwentaryzacji, zorientować się, jaki towar pozostał jej od 2018r., posegregować go. Należący do niej towar magazynowany był w jednym z magazynów męża, z tym, że był nieuporządkowany, zrzucony na jednym miejscu w sposób nieskładny. Stroiki na Boże Narodzenie ubezpieczona zaczęła wykonywać dopiero w grudniu, a biorąc pod uwagę, że sprzedaż tych stroików praktycznie kończy się ok 22 grudnia, ubezpieczona nie sprzedała całego asortymentu i zmuszona była odłożyć gotowe produkty na przyszły rok. W styczniu i w lutym 2020r. przygotowywała towar na Święta Wielkanocne i Dzień Matki. W marcu 2020r. miała rozpocząć sprzedaż na straganie, jednak wówczas wybuchła pandemia, w związku z którą ubezpieczona zaczęła odczuwać lęk, co spowodowało, że jej stan psychiczny się pogorszył i zmuszona była ponownie korzystać z zasiłku chorobowego, zasiłki opiekuńczego na syna z powodu zamkniętego z powodu epidemii przedszkola oraz ze świadczenia rehabilitacyjnego. Ponadto w tym czasie sprzedawcy na straganach w związku z lockdownem mieli duże trudności w prowadzeniu działalności, towar nie schodził. Mimo, że targowiska były otwarte to nie można było prowadzić sprzedaży produktów, które nie były produktami pierwszej potrzeby. Ponownie zdolność do pracy ubezpieczona odzyskała w lutym 2021r. i wtedy powróciła do pracy. W lutym 2021r. przygotowywała stroiki na marzec przed Wielkanocą, a od kwietnia 2021r. rozpoczęła sprzedaż na straganie na rynku, zaczęły pojawiać się przychody i od tamtej pory ubezpieczona cały czas już pracuje wg wcześniejszych zasad.

Dowód: arkusze spisu z natury – z dnia 31.12.2019r.- k. 50-53 akt ZUS, przesłuchanie odwołującej- zapis AV na płycie CD- k. 34, zeznania świadka: P. B. - zapis AV na płycie CD – k. 52 akt.

W okresach, w których nie odbywa się sprzedaż na straganie, a jedynie podejmowane są czynności przygotowawcze-remament, inwentaryzacja, przygotowanie gotowych produktów- przychód nie jest odnotowywany, bo nie ma towaru w obrocie. Dlatego też w okresie styczeń- luty z tytułu prowadzonej działalności ubezpieczona zwykle nie odnotowuje żadnego przychodu.

Dowód: przesłuchanie odwołującej- zapis AV na płycie CD- k. 34, zeznania świadka: P. B. - zapis AV na płycie CD – k. 52 akt

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów z dokumentów, akt organu rentowego oraz w oparciu o zeznania złożone przez świadków P. B., P. S., H. T. oraz M. J..

Autentyczność dokumentów nie budziła żadnych wątpliwości i nie była kwestionowana przez strony.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom przesłuchanych świadków, ponieważ te zeznania były spontaniczne, spójne i logiczne. Świadkowie Ci dysponowali bezpośrednią wiedzą na temat okoliczności faktycznego wykonywania przez M. B. czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w spornym okresie, bowiem świadkowie P. S. i M. J. widywali ubezpieczoną, wykonującą stroiki i inne czynności w magazynach wynajmowanych przez męża ubezpieczonej od P. S., a świadek T. jest sąsiadką ubezpieczonej, która często bywa w jej domu, pomaga w opiece nad dziećmi i była naocznym świadkiem czynności wykonywanej przez ubezpieczoną na rzecz prowadzonej działalności u siebie w domu (przygotowywania stroików, dekoracji i itp). Sąd uznał za wiarygodne także zeznania samej odwołującej z uwagi na to, że treść tych zeznań znalazła potwierdzenie w zgromadzonych dokumentach oraz korelowała z treścią zeznań świadków.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej w świetle zgromadzonego materiału dowodowego zasługuje na uwzględnienie i powoduje zmianę zaskarżonej decyzji.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii, czy M. B. w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji, podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. 2020.266 z późn. zm.), obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym, wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Na mocy art. 13 pkt 4 ustawy osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

Z mocy art. 11 ust. 2 ubezpieczeniu chorobowemu osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają dobrowolnie na swój wniosek. W świetle przepisu art. 36 ust. 4 przytoczonej ustawy, zgłoszenia do ubezpieczeń dokonuje się w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczeń.

Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców. Ponadto w art. 8 ust. 6 pkt 1 ww. ustawy wskazano, iż za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się osobę prowadzącą tę działalność na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych.

Zasady podlegania określonemu rodzajowi ubezpieczeń społecznych wynikają z przepisów o charakterze bezwzględnie obowiązującym, kreujących stosunek prawny ubezpieczenia społecznego z mocy samego prawa i według stanu prawnego z chwili powstania obowiązku ubezpieczenia. Obowiązek ubezpieczenia oznacza, że osoba, której cechy, jako podmiotu ubezpieczenia społecznego, zostały określone przez ustawę, zostaje objęta ubezpieczeniem i staje się stroną stosunku ubezpieczenia społecznego, niezależnie od swojej woli, na mocy ustawy (por. wyrok SA w Katowicach z 21 listopada 2019 r., III AUa 702/18). W przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą sam wpis do ewidencji nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej. Nie ulega bowiem wątpliwości, że obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą, a nie jedynie figurująca w stosownej ewidencji bądź rejestrze, która takiej działalności de facto nie prowadzi (por. wyrok SA w Łodzi z 22 grudnia 2015 r., III AUa 94/15).

Do sfery ustaleń faktycznych należy, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana, czy też zaprzestano jej prowadzenia, co powoduje wyłączenie z obowiązku ubezpieczenia. Obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność - w tym działalność gospodarczą - wynika bowiem z faktycznego prowadzenia tej działalności.

Jak już zostało wcześniej podniesione podstawą do powstania obowiązku ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, jest faktyczne wykonywanie takiej działalności, co oznacza, że wykonywanie tej działalności, to rzeczywista działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. W rezultacie, nie ma wątpliwości, że prowadzenie działalności gospodarczej o tyle stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom, o ile faktycznie ubezpieczony działalność tę wykonuje, choć stopień natężenia jego aktywności może być różny (por. wyrok SA w Warszawie z 13 lutego 2020 r., III AUa 189/18). Powyższe cechy pozwalają odróżnić działalność gospodarczą od świadczenia, często okazjonalnie, usług na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenie (o świadczenie usług - por. wyrok SN z 21 września 2017 r., I UK 366/16).

Odnosząc się do aspektu zarobkowego przytoczyć należy pogląd Sądu Najwyższego wskazujący, że bez znaczenia jest fakt osiągnięcia dochodu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Jeśli nie przynosi ona zysku, nie oznacza to, iż przestaje być działalnością gospodarczą (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1992 r., III CZP 134/92, OSNC 1993, Nr 5, poz. 79). Należy bowiem liczyć się z możliwością nieuzyskania przychodu z prowadzonej działalności gospodarczej, czyli poniesienia straty - zwłaszcza w początkowym okresie jej prowadzenia, czy jak w przypadku ubezpieczonej, w okresie pandemii, kiedy w skali całego kraju przedsiębiorcy odnotowywali straty. Stąd też o zarobkowym charakterze działalności gospodarczej nie decyduje faktyczne osiągnięcie zysku, lecz ukierunkowany zamiar jego osiągnięcia (cel).

Podkreślić trzeba, że jeżeli chodzi o aspekt ciągłości prowadzenia działalności celem wprowadzenia takiego wymogu było wyłączenie z definicji działalności gospodarczej czynności jednorazowych. Jednakże przesłanki tej nie należy utożsamiać z koniecznością wykonywania działalności bez przerwy. Istotny jest zamiar powtarzalności określonych czynności celem osiągnięcia dochodu (por. wyrok NSA z dnia 28 kwietnia 2011 r., II OSK 333/11). Samo dokonane wpisu do ewidencji działalności gospodarczej jest konieczne, ale nie decyduje o tym, że działalność jest prowadzona. Wskazanie jednak przez przedsiębiorcę określonej daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wpisywanej do ewidencji, powoduje powstanie domniemania faktycznego, że z tą datą działalność gospodarcza została podjęta i jest prowadzona aż do czasu jej wykreślenia z ewidencji.

Tego rodzaju domniemanie faktyczne ma znaczenie dowodowe i może być obalone, co oznacza, że okres prowadzenia działalności gospodarczej, wynikającej z wpisu do ewidencji, może być korygowany, lecz czynność ta musi być powiązana z wynikami postępowania dowodowego. Ciężar udowodnienia faktu spoczywa każdorazowo na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. W rozpatrywanej sprawie to organ rentowy wskazywał, że odwołująca M. B. nie prowadziła działalności gospodarczej, a zatem to na organie rentowym ciążył obowiązek przedstawienia dowodów, które doprowadzą do obalenia domniemania płynącego z wpisu odwołującej do CEIDG. Z tego obowiązku Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wywiązał się jednak należycie. Zgromadzony w postępowaniu sądowym materiał dowodowy, potwierdził, że ubezpieczona M. B. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w spornym okresie.

Zaznaczyć przy tym należy, że prowadzenie działalności gospodarczej polega nie tylko na faktycznym podejmowaniu pracy, ale także na stworzeniu odpowiednich warunków do jej wykonywania, poszukiwaniu zleceniodawców, organizowaniu przyszłych prac.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy zarzucił odwołującej, iż w rzeczywistości nie prowadziła działalności gospodarczej, a przedłożone przez nią dowody zmierzały jedynie do stworzenia pozorów prowadzenia działalności gospodarczej.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego, jak już wskazano wyżej, całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego potwierdza, iż M. B. w spornym okresie faktycznie prowadziła działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i w związku z tym podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

Postępowanie dowodowe wykazało w szczególności, że ubezpieczona miała zamiar i w rzeczywistości prowadziła działalność gospodarczą w sposób stały, zorganizowany i ciągły oraz w celu zarobkowym, a dokonywane przez nią czynności, nie miały na celu jedynie upozorowania takiego stanu rzeczy. Ubezpieczona powróciła do pracy po długiej nieobecności związanej z chorobą wywołaną jej złym stanem psychicznym, a miało to miejsce w grudniu 2019r. Ubezpieczona przed rozpoczęciem sprzedaży musiała najpierw dokonać inwentaryzacji towaru i poczynić przygotowania do podjęcia tej sprzedaży na nowo- przegotować asortyment, sporządzić kosztorys. Czynności przygotowawcze zajęły jej dwa pierwsze miesiące roku 2020r., a już w marcu 2020r. wybuchła pandemia, która pokrzyżowała ubezpieczonej plany zawodowe. Po pierwsze, w związku z lockdownem handel na targowiskach przeżywał znaczne trudności. Ponadto zamknięto przedszkola i ubezpieczona zmuszona została zająć się swoim synem i skorzystać z zasiłku opiekuńczego. Wreszcie stan niepewności związany z wybuchem pandemii odnowił leki ubezpieczonej i ponownie zapadł na zdrowiu. Nie oznacza to jednak, że w spornym okresie tj. w okresie od grudnia

2019 r. do marca 2020r. oraz następnie od stycznia do kwietnia 2021r. przygotowując się do właściwego sezonu sprzedaży, który w jej przypadku rozpoczyna się co roku przed Wielkanocą, ubezpieczona nie podejmowała czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zmierzających do jej kontynuowania.

Wbrew stanowisku organu rentowego okoliczność, iż w spornym okresie prowadzenia działalności gospodarczej wnioskodawczyni nie osiągnęła przychodu nie świadczy o pozorności prowadzenia działalności gospodarczej. Jak wskazano już powyżej specyfiką prowadzonej przez ubezpieczoną działalności jest sezonowość sprzedaży- jedynie wówczas, kiedy sprzedaż ma miejsce działalność ta generuje przychód, który musi wystarczyć na te miesiące, kiedy sprzedaż się nie odbywa i w którym to okresie ubezpieczona podejmuje czynności przygotowawcze do kolejnego sezonu.

W świetle wskazanych okoliczności ustalonych na podstawie zgromadzonych w toku postępowania dowodowego dokumentów, zeznań świadków i przesłuchania ubezpieczonej, Sąd uznał, że wniesione przez ubezpieczoną odwołanie zasługuje na uwzględnienie i działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 wyroku orzeczono o kosztach zastępstwa prawnego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Sędzia Karolina Chudzinska